

Herfsttrek 1955 in N.W. Europa

Evenals de vorige twee jaren hebben velen van ons, de afgelopen herfst deelgenomen aan het trekonderzoek dat georganiseerd is door Dr. W. von Westernhagen. Vele van deze waarnemers zullen denken, waar blijft het resultaat en horen we daar nu niets meer van. Nu enkele weken geleden ontving ik een pakket van 53 getypte bladzijden met het resultaat van de herfstwaarnemingen 1955. Ik zal geen poging doen dit lijvige document te vertalen en in zijn geheel in „Wiek en Sneb” te laten afdrukken. Dat zou een vrij saai relaas worden en daarbij zou ik grote moeilijkheden met de redactie krijgen.

Het is wel de bedoeling dat het verslag wordt gedrukt en dan zal iedere groep waarnemers (dus niet elke waarnemer) een exemplaar ontvangen. Maar evenals hier is het ook in Duitsland moeilijk voor een dergelijk iets geld bijeen te krijgen en dus kan het nog wel enige tijd duren voor het verslag wordt gedrukt.

Het waarnemersnet heeft zich in de afgelopen herfst nog verder uitgebreid. Het strekte zich uit van af Stockholm in het Noorden tot Eindhoven in het Zuiden en van de Nederlandse kust tot in Mecklenburg. Getallen zijn meestal vervelend maar toch kunnen zij wel eens interessant zijn. Zo is er een opgave van het totaal aantal vogels dat in een bepaald gebied in de waarnemingsperiode werd geteld.

In Sleeswijk Holstein werden nu geteld

200	<i>bonte kraaien</i>
4000	<i>gaaien</i>
62000	<i>spreeuwen</i>
113	<i>appelvinken</i>
68000	<i>vinken en kepen</i>
en.....	17700 <i>buizerden.</i>

Menige lezer zal zich afvragen zijn er dan zoveel meer *buizerden* in Noord Europa dan *bonte kraaien*. Natuurlijk niet, maar de *buizerden* trekken over een zeer smal front van ongeveer een 40 km. breed vanaf de Zuidpunt van Zweden over de Deense eilanden en dan over het eilandje Fehmarn voor de kust van Holstein naar Oost Holstein. Nu zijn juist op en om Fehmarn 4 posten gevestigd

die dus samen praktisch alle *buizerden* die over komen optekenen. Van de andere vogels echter, waarvan wij de totaal aantallen opgaven wordt slechts een fractie geteld van het totaal aantal dat doortrekt. Het is dus wel heel moeilijk een kwantitatief beeld te krijgen van de trek der meeste vogelsoorten.

We zullen uit het verslag van Dr. von Westernhagen enkele soorten behandelen en deze keer de *spreeuw* en de *vink* eens overslaan.

Bonte kraai:

De trek van de *bonte kraaien* begint in de afgelopen jaren 1953-1954-1955 bijna altijd op dezelfde tijd.

Zo kwamen de eerste *bonte kraaien* aan op het eiland Fehmarn op 8-10-'53, 8-10-'54 en 9-10-'55.

In Duits Oost Friesland op 11-10-'53, 10-10-'54 en 9-10-'55. Aan de Nederlandse Westkust op 16-10-'54 en 16-10-'55.

De *bonte kraai* is een echte strandjutter en trekt dan ook het liefst langs de kust maar ook over zee.

De Scandinavische kraaien komen over de Noordpunt van Jutland en volgen dan de Westkust van Denemarken, daarna de Duitse bocht, om zo in Holland te arriveren.

Op de terugtocht in het voorjaar wordt dezelfde weg gevolgd. Deense onderzoekers telden eind maart in 5 dagen tijd 20.000 stuks over Skagen, de Noordpunt van Denemarken.

Hieronder volgt nog een lijstje van de eerst waargenomen *bonte kraaien* in de herfst 1955.

Zuidpunt van Zweden	25- 9-'55
West Jutland	4-10-'55
Duits Oost Friesland	9-10-'55
Friesland (Nederland)	9-10-'55
Westkust Nederland	16-10-'55.

Gaai:

Ofschoon ieder jaar in het N.W. van Europa wel eens een zwakke trek van *gaaien* werd waargenomen konden we dit jaar van een echte invasie spreken.

We hebben zelf op een druilerige okt.-morgen opeens de *gaaien* in grote troe-

pen moeizaam tegen de wind in vliegend over zien komen en je kreeg daarbij echt het idee, wat beginnen die stumperds nu. De trek was wel duidelijk gericht, maar de aarzeling om over het voor een bosvogel zo kale duinterrein te vliegen was wel goed te merken. Soms maakte een grote groep weer rechtsonkeert en vloog weer terug. Het hoogste punt van deze trek viel in N.W. Duitsland in de periode van 2-10 tot 10-10. In Nederland duurde de invasie iets langer n.l. tot 16-10.

De *gaaï* heeft natuurlijk als echte bosvogel een ontzettende hekel aan water. Vandaar dat aan de Nederlandse kust een stuwing optrad, waardoor soms grote aantallen passeerden. Zo trokken bijvoorbeeld op Voorne op 2/10 750 stuks in enkele uren voorbij. In het binnenland was de trek veel minder en werden slechts enkele kleine trekkende groepjes geconstateerd. Waardoor werd deze invasie nu veroorzaakt? Von Westernhagen geeft op dat de oorsprong van de trek golf ligt in Finland, de Baltische staten en NW. Rusland.

Waarschijnlijk is het afgelopen jaar zeer gunstig geweest wat voedsel betreft en hebben de *gaaïen* grotere broedsels kunnen groot brengen dan normaal het geval is. We zien in dergelijke gevallen dat de jonge vogels in de herfst naar andere voedselgebieden trekken. De troepen trekkende vogels bestonden dan ook voornamelijk uit jonge exemplaren.

Kramsvogels en Koperwieken:

Hoewel deze soorten evenals de meeste lijsterachtigen voornamelijk nachtrekkers zijn, is er toch altijd een grote dagtrek waar te nemen.

Ook voor deze vogels geldt evenals voor de *bonte kraaiën* dat de eerst doorkomende vogels afkomstig zijn uit Scandinavië. De vogels uit de Oostzeestaten die een veel langere weg langs de Oostzee hebben af te leggen arriveren pas veel later. Zo kwamen de eerste *koperwieken* aan in:

Blaavandshuk (W. kust Jutland)

op 21- 9

Eiland Schärhorn Duitse bocht „ 25- 9

Haarlem „ 28- 9

Voorne „ 2-10

Echter in het Oostzeegebied kwamen de eerste *koperwieken* pas aan in Mecklen-

burg op 9-10. Ditzelfde geldt voor de *kramsvogels*. Opvallend is dat terwijl in opvallende *koperwiekentrek* werd geconstateerd en weinig *kramsvogels*, wij hier in Nederland juist het omgekeerde mee maakten.

Zo zien wij dat de herfsttrek 1955 naast veel feiten ook veel vraagtekens opwerpt. Wij vragen daarom alle groepen die hieraan mee kunnen doen zich weer op te geven voor deze waarnemingen op de zondagen van 30 september af tot 10 november. Alleen door samenwerking in groter verband kunnen wij hopen de vraagstukken van de trek op te lossen.

A. Mulder